

# Dániel könyve – Negyvennyolcadik rész

*A prófécia feltárása: Habakuk látomásának, a két táblának és a mindennapi titkának jelentősége a bibliai értelmezésben*

Jeff Pippenger

2024-01-12

A tudás gyarapodása, amelyet az Ulai-folyóról szóló látomás jelképez, az, ami végül Habakuk két táblájára felíratott.

„Azokkal a próféciákkal összefonódva, amelyeket a második advent idejére vonatkozóan tekintettek, olyan tanítás állt, amely különösképpen bizonytalanságuk és feszült várakozásuk állapotához volt szabva, és arra bátorította őket, hogy türelmesen várjanak hitben, hogy ami most még sötét az értelmük előtt, az kellő időben világossá lesz.”

E próféciák között volt a Habakuk 2:1–4 próféciája is: „Őrhelyemre állok, felmegyek a toronyba, és figyelek, hogy lássam, mit szól hozzám, és mit feleljek, amikor megfedd. Az Úr pedig így válaszolt nekem: Írd le a látomást, és véd fel jól olvashatóan a táblákra, hogy futhasson, aki olvassa azt. Mert e látomás még a rendelt időre szól, de a végén megszólal, és nem csal; ha késik is, várj rá, mert bizonyosan eljön, nem marad el. Íme, felfuvalkodott annak lelke, nem igaz őbenne; az igaz pedig az ő hite által él.”

Már 1842-ben e próféciának az az útmutatása, hogy „írd fel a látomást, és tedd világossá táblákra, hogy könnyen futhasson, aki olvassa azt”, arra indította Charles Fitchet, hogy egy prófétikus táblázatot készítsen Dániel és a Jelenések látomásainak szemléltetésére. E táblázat közzétételét a Habakuknak adott parancs beteljesedésének tekintették. Akkor azonban senki sem vette észre, hogy ugyanabban a próféciában a látomás teljesedésében mutatkozó látszólagos késedelem — a várakozás ideje — is szerepel. A csalódás után ez az igehely igen jelentősnek tűnt: „Mert e látomás bizonyos időre szól, de végül megszólal, és nem csal; ha késik is, várj rá, mert bizonyosan eljön, és nem marad el.... Az igaz pedig hitből él.” A nagy küzdelem, 391, 392.

Habakuk két kőtáblája prófétai értelemben két tanú. A Biblia szerint két tanút kell egybehozni az igazság megállapítására.

Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egyet vagy kettőt, hogy két vagy három tanú szájaból megerősíttessék minden szó. Máté 18:16.

Amikor Habakuk két tábláját (az 1843-as és 1850-es úttörő táblázatokat) egymásra helyezik, megerősítik azokat az igazságokat, amelyek Miller álmának drágakövei voltak. Az 1843-as tévedés, amely az első táblán van ábrázolva, amikor ráhelyezik a második táblára, megállapítja a látomás késedelmi idejét. Miller (annak a történetnek jelképes őrállója) azt kérdezte, mit kell mondania történelmének vitája idején.

Őrhelyemre állok, és felmegyek a toronyba; figyelek, hogy lássam, mit szól hozzám, és mit feleljek, amikor megfedd engem. Habakuk 2:1.

Az Úr utasította Millert, hogy írja le a látomást, és álmában a ládát, amely a látomást tartalmazta, szobájának közepén álló asztalra helyezte.

Az Úr pedig felelt nekem, és ezt mondta: Írd fel e látomást, és tedd világossá táblákra, hogy futva olvashassa, aki olvassa azt. Habakuk 2:2.

A táblázatok ezután azonosítják a késelem idejét és az első csalódást.

Mert e látomás még a rendelt időre szól, de a végén megszólal, és nem hazudik: ha késik is, várj reá; mert bizonyosan eljön, nem marad el. Habakuk 2:3.

A tudás növekedése (Miller ékkövei) által létrehozott háromlépcsős próbatételi folyamat ezután kerül ábrázolásra.

Ímé, aki felfuvalkodott, annak lelke nem egyenes őbenne; az igaz pedig az ő hite által él. Habakuk 2:4.

Az imádók két csoportja Dániel könyve tizenkettedik fejezetének megpróbáltatási folyamata által nyilvánulna meg.

És mondta: Menj el, Dániel, mert e beszédek el vannak zárva és le vannak pecsételve a vég idejéig. Sokan megtisztulnak, megfehérednek és megpróbáltatnak; de a gonoszok gonoszul cselekszenek, és a gonoszok közül senki sem érti meg; az értelmesek azonban megértik. Dániel 12:9, 10.

Dániel bölcsei a Máté huszonötödik fejezetében szereplő bölcs szüzek, akik hit által igazultak meg, a gonoszok pedig a balga szüzek voltak, akik a kevélységben felfuvalkodtak. Miller álmának végén az ékkövek a tíz szűzről szóló példázatban szereplő olajat jelképezik, amely az üzenet volt.

„Istent gyalázzuk meg, amikor nem fogadjuk el azokat a közléseket, amelyeket nekünk küld. Így visszautasítjuk az aranyolajat, amelyet lelkünkbe akarna árasztani, hogy továbbadjuk azoknak, akik sötétségben vannak. Amikor elhangzik majd a felhívás: »Ímé, jön a vőlegény; menjetek elébe«, azok, akik nem vették magukhoz a szent olajat, akik szívükben nem ápolták Krisztus kegyelmét, a balga szüzekhez hasonlóan azt fogják találni, hogy nincsenek készen Uruk fogadására. Önmagukban nincs erejük az olaj megszerzésére, és életük romokba dől.”  
Review and Herald, 1897. július 20.

Miller ékköveinek fénye az utolsó napokban tízszer fényesebben fog ragyogni, és mind a tízes szám, mind a világosság a próba jelképei. Az utolsó napokban, amelyeket Miller álmának vége szemléltet, az igazság fénye, amely Habakuk tábláin jelenik meg, próbára tevő üzenetet hoz létre, amely a tíz szűz példázatában az éjjeli kiáltás üzeneteként jelenik meg. Ez a próbára tevő folyamat a millerita történelem próbatételi folyamatának megismétlődése, mert a tíz szűz példázata az utolsó napokban betű szerint ismétlődik meg.

„Gyakran utalnak nekem a tíz szűzről szóló példázatra, akik közül öt bölcs volt, öt pedig balga. Ez a példázat a legteljesebb mértékben beteljesedett és be fog teljesedni, mert különleges alkalmazása van erre az időre, és a harmadik angyal üzenetéhez hasonlóan beteljesedett, és az idők végéig továbbra is jelenvaló igazság marad.” Review and Herald, 1890. augusztus 19.

A tíz a próba jelképe, és a tíz nap végén Dániel és a három kiváló ifjú láthatóan szebb és kövérebb volt azoknál, akik Babilon eledelét ették. A Habakuknál ábrázolt kevélyek, akik hit helyett elbizakodottság által éltek, Babilon jellemét fejlesztették ki. A millerita történelemben Babilon leányaivá lettek, és Habakuknál a pápaság prófétai jellemzői szolgálnak annak azonosítására, hogy milyen jellege van azoknak, akik úgy döntöttek, hogy nem hit által élnek.

Ímé, felfuvalkodott az ő lelke, nem igaz őbenne; az igaz pedig az ő hite által él. Sőt a bor is megcsalja; kevély ember ő, aki nem marad meg nyugton, aki kitágítja torkát, mint a sír, és olyan, mint a halál, s nem tud betelni, hanem magához gyűjt minden nemzetet, és magához halmoz minden népet: Vajon nem költenek-e majd mindezek példázatot róla, gúnydalt és csúfolódó mondást ellene, és nem mondják-e: Jaj annak, aki szaporítja azt, ami nem az övé! meddig még? és annak, aki zálogok terhével terheli magát! Vajon nem támadnak-e fel hirtelen azok, akik megmarnak téged, és nem serkennek-e fel, akik gyötörnek téged, és zsákmányul leszel nekik? Mivel sok nemzetet kifosztottál, a népek minden maradéka kifoszt téged; az emberek véérért és a föld ellen elkövetett erőszakért, a városért és minden lakosáért. Habakuk 2:4-8.

A Máté huszonötödik fejezetében szereplő szüzekre hozott próbatételi folyamat az imádók egy olyan osztályát hozza létre, akikben kifejlődött az északi király (a pápaság) jellege, aki egyúttal az a hatalom is, amely „sok nemzetet kifosztott”. A pápai hatalom az, amelyet hirtelen megmarnak, miként Jézabelt is felemésztették a kuttyák.

Így szól az Úr: Íme, nép jön észak földjéről, és nagy nemzet támad a föld széleiről. Íjat és dárdát ragadnak; kegyetlenek, és nem irgalmaznak; hangjuk zúg, mint a tenger; lovakon nyargalnak, hadrendbe állítva, mint a harcra kész férfiak ellened, ó Sion leánya. Hallottuk hírért: kezeink elerőtlenedtek; szorongás ragadott meg bennünket, és fájdalom, mint a vajúdo asszonyé. Ne menjetek ki a mezőre, és ne járjatok az úton; mert az ellenség kardja és rettegés van mindenfelé. Népem leánya, övezd fel magadat zsákruhával, és hemperegj a hamuban; tarts gyász, mint az egyszülött fiúért, a legkeservesebb siralmat; mert a pusztító hirtelen tör ránk. Jeremiás 6:22-26.

Habakuk két csoportja azokból áll, akik hit által igazulnak meg, és azokból, akik ették és itták Babilon tanításait. Azok, akik Miller álmának utolsó napjaiban szüzekként vannak ábrázolva, vagy Krisztus jellemét fejlesztik ki, és így elnyerik Isten pecsétjét, vagy a pápaság jellemét fejlesztik ki, és felveszik a fenevad bélyegét.

„Eljött az idő, hogy az igazi világosság felragyogjon az erkölcsi sötétség közepette. A harmadik angyal üzenete elküldetett a világnak, figyelmeztetve az embereket, hogy ne vegyék fel a fenevadnak vagy az ő képének bélyegét homlokukra vagy kezükre. E bélyeg felvétele azt jelenti, hogy az ember ugyanarra az elhatározásra jut, amelyre a fenevad jutott, és ugyanazokat az eszméket képviseli, közvetlenül Isten Igéjével szemben. Mindazokról, akik felveszik ezt a bélyeget, ezt mondja Isten: „Az is inni fog Isten haragjának borából, amely elegyítetlenül töltetett ki az ő bosszúállásának poharába; és gyötrődni fog tűzben és kénköben a szent angyalok előtt és a Bárány előtt.” Review and Herald, 1897. július 13.

A szüzek, akik Babilon borát isszák, végül Isten haragjának borát fogják inni. Ézsaiásnál Efraim részegjei úgy teszik nyilvánvalóvá vak részegségüket, hogy mindent feje tetejére állítanak, és ezt a cselekedetet „fazekasagynak” kell tekinteni.

„A mindennapi” Krisztus szimbólumaként való azonosítása a „mindennapi” igazságát a feje tetejére állítja, mert „a mindennapi” sátáni szimbólum. Millernek az azonosítása, miszerint „a mindennapi” a pogányság, közvetlenül ábrázolva van Habakuk tábláin. Millernek a Thesszalonikabeliekhez írt levélben található szakasz felfedezése, amely lehetővé tette számára annak megértését, hogy a „pogányság” volt az, amely „elvéttet”, hogy kinyilatkoztassék „a bűn embere”, aki Isten templomában ül, a Második Thesszalonikabeliekhez írt levél második fejezetében található elsődleges igazság.

„Tovább olvastam, és semmilyen más esetet nem találtam, amelyben az [a mindennapi] előfordult volna, csak Dánielnél. Ezután [egy konkordancia segítségével] megvizsgáltam azokat a szavakat, amelyek vele kapcsolatban álltak: „elvenni”; ő elveszi a mindennapit; „attól az időtől fogva, hogy a mindennapi elvéttetik”, stb. Tovább olvastam, és azt gondoltam, hogy nem találok világosságot a szövegre nézve; végül eljutottam a 2 Thesszalonika 2:7, 8-hoz. „Mert a törvénytelenység titkos bűne már munkálkodik; csakhogy annak, aki most még visszatartja, vissza kell tartania addig, amíg félre nem tétetik, és akkor megjelenik ama gonosz”, stb. És amikor ahhoz a szöveghez értem, ó, milyen világosan és dicsőségesen tárult fel az igazság! Ott van! Ez a mindennapi! Nos hát, mit ért Pál azon, hogy „aki most még visszatartja”, vagy akadályozza? A „bűn embere” és a „gonosz” alatt a pápaság értendő. Nos, mi az, ami akadályozza, hogy a pápaság megjelenjék? Hát a pogányság; tehát a „mindennapi”-nak pogányságot kell jelentenie.” —William Miller, Second Advent Manual, 66. oldal.” Advent Review and Sabbath Herald, 1853. január 6.

„A mindennapi” jelentése a Thesszalonikabeliekhez írt levélben, amelyről Miller felismerte, hogy az igeszakasz elsődleges igazsága. Amikor Pál azokat azonosítja, akik nem szeretik az igazságot, és ezért erős tévelygést kapnak, minden bizonnyal általános értelemben az igazság iránti gyűlöletet jelöli meg, de az az igazság, amelyre az igeszakasz közvetlenül utal, az, hogy „a mindennapi” a pogány Rómát jelképezi.

A test világossága a szem: ha azért a te szemed tiszta, a te egész tested világos lesz. Ha pedig a te szemed gonosz, a te egész tested sötét lesz. Ha tehát a benned levő világosság sötétség, mekkora akkor a sötétség! Senki sem szolgálhat két úrnak: mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti; vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak. Máté 6:22–24.

Csak az igazság szeretete létezik, vagy az igazság gyűlölete. Nincs középút. Az az erős tévelygés, amely Máté huszonötének balga szüzeire száll, azon alapul, hogy elutasítják Miller drágaköveinek világosságát, amelyek a végső próbát jelképezik. Az ősi Izrael végső próbája a tizedik próbájuk volt, és Miller drágakövei az utolsó napokban tízszer fényesebben ragyognak. Miller drágaköveinek elutasításának jelképe „a mindennapi”, amelyet Efraim részegesei az adventizmus harmadik nemzedékében a feje tetejére állítottak. „A mindennapi” a pogányság sátáni jelképe. A részek egy hamis drágakövet vezettek be, amelyet a hitehagyott protestantizmusból hoztak, s

amely „a mindennapit” Krisztus jelképeként azonosítja.

Millernek az ékköveiről való megértését korlátozta az a történelmi korszak, amelyben Isten előhívta őt. Meggyőződése szerint a második advent volt a következő prófétai esemény, ezért a pápaság 1798-ban kapott halálos sebe csak Dániel könyve második fejezetének negyedik és egyben végső földi királyságát jelképezhette. Miller a „mindennapi” megértésében is korlátozott volt, mert bizonyosságtétele szerint kijelentés által egy meghatározott tanulmányozási módszerhez vezetett, amelyről azt mondta, hogy a Bibliáját és Cruden konkordanciáját használta, valamint olvasott néhány újságot. Az a döntése, hogy ilyen módon tanulmányozzon, egyszerűen az elméjébe jutott.

„Az alatt a tizenkét év alatt, amíg deista voltam, minden történelmi művet elolvastam, amelyet csak meg tudtam találni; most azonban megszerettem a Bibliát: Jézusról tanított! Mégis a Bibliának nem kis része homályos maradt előttem. 1818-ban vagy 1819-ben, miközben beszélgettem egy barátommal, akihez látogatóba mentem, s aki ismert engem és hallotta, hogyan beszéltem deistaként, meglehetősen sokatmondó módon megkérdezte: „Mit gondolsz erről az ígéről, meg arról?” — utalva azokra a régi igeszakaszokra, amelyek ellen deistaként kifogást emeltem. Megértettem, mire céloz, és így feleltem: Ha adsz nekem időt, megmondom, mit jelentenek. „Mennyi időre van szükséged?” Nem tudom, feleltem, de meg fogom mondani, mert nem tudtam elhinni, hogy Isten olyan kijelentést adott volna, amelyet nem lehet megérteni. Ekkor elhatároztam, hogy tanulmányozni fogom a Bibliámat, abban a hitben, hogy ki tudom deríteni, mit értett a Szentlélek. De amint ezt az elhatározást meghoztam, ez a gondolat támadt bennem: „Tegyük fel, hogy találsz egy szakaszt, amelyet nem tudsz megérteni; mit fogsz tenni?” Ekkor ez a bibliai tanulmányozási mód jutott eszembe: előveszem az efféle szakaszok szavait, végigkövetem őket a Bibliában, és így kiderítem a jelentésüket. Megvolt nekem Cruden konkordanciája, amely szerintem a legjobb a világon; így hát elővettem azt és a Bibliámat, leültem az íróasztalomhoz, és semmi egyebet nem olvastam, legfeljebb egy kevés újságot, mert el voltam szánva arra, hogy megtudjam, mit jelent a Bibliám. Apollos Hale, *The Second Advent Manual*, 65.”

Miller drágakövei nem pusztán tanulmányozási módszere által nyertek felismerést, hanem Isten közvetlen kijelentése által is.

„Isten elküldte angyalát, hogy megindítsa egy olyan földműves szívét, aki addig nem hitt a Bibliában, és elvezesse őt a prófécia kutatására. Isten angyalai ismételten meglátogatták ezt a kiválasztottat, hogy irányítsák gondolkodását, és értelme előtt megnyissák azokat a próféciaakat, amelyek mindaddig homályosak voltak Isten népe számára. Az igazság láncolatának kezdete adatott neki, és arra vezetett, hogy egyik láncszemet a másik után kutassa, mígnem csodálattal és ámulattal szemlélte Isten Igéjét. Ott az igazság tökéletes láncolatát látta. Az az Ige, amelyet korábban nem ihletettnek tekintett, most szépségében és dicsőségében tárult fel tekintete előtt. Meglátta, hogy a Szentírás egyik része magyarázza a másikat, és amikor egy szakasz zárva maradt értelme előtt, az Ige más részében megtalálta azt, ami megmagyarázta azt. Isten szent Igéjére örömmel, a legmélyebb tisztelettel és áhítattal tekintett.” *Early Writings*, 230.

Amikor White testvér kijelenti, hogy „Isten elküldte angyalát” Millerhez, ezzel azt azonosítja, hogy a Millerhez küldött angyal Gábiel volt, mert az „ő angyala” megjelölés Gábielre vonatkozik.

„Az angyal szavai: »Én Gábiel vagyok, aki az Isten színe előtt állok«, azt mutatják, hogy a mennyei udvarokban nagy tisztességű helyet tölt be. Amikor Dánielhez üzenettel érkezett, ezt mondta: »Senki sincs, aki velem tartana ezekben, csak Mihály [Krisztus], a ti fejedelmek.« Dániel 10:21. Gábielről a Megváltó így szól a Jelenések könyvében, mondván, hogy »elküldte és kijelentette azt az ő angyala által az ő szolgájának, Jánosnak.« Jelenések 1:1.” Jézus élete, 99.

Gábiel és a többi angyal azért küldetett, hogy irányítsák Miller gondolkodását, és „megnyissák értelme előtt azokat a próféciaakat, amelyek mindeddig homályosak voltak Isten népe számára.” Üzenete nem pusztán tanulmányozási módszere révén formálódott ki, hanem isteni kijelentés által is. Maga a módszer is, amelyet a Biblia tanulmányozásában alkalmazott, Isten által jutott el elméjébe. Amikor Isten igazságot juttat elménkbe, az isteni kijelentés, szemben azzal, amikor az igazságra a Biblia helyes felosztásának folyamata által jutunk el. Miller mindkettőt gyakorolta, de az isteni kijelentésnek is részét kellett képeznie annak, ahogyan Miller eljutott „a mindennapi” tárgyának megértésére.

Miller nem ismerhette volna fel a nemek közötti váltakozást Dániel könyve nyolcadik fejezetének kilencediktől tizenkettedikig terjedő verseiben, mert mindössze a Biblia állt rendelkezésére, valamint egy olyan konkordancia, amely semmiféle tájékoztatást nem tartalmaz a bibliai nyelvekre vonatkozóan. Nem láthatta volna a különbséget a „sur” és a „rum” között, amelyeket egyaránt „elvesz”-nek fordítanak. Nem láthatta volna a különbséget a „miqdash” és a „qodesh” között sem, amelyeket egyaránt „szentély”-nek fordítanak.

Nem látta volna meg a „tamid” szó igazságát, amely száznégyszer fordul elő a Bibliában. Az az igazság, amelyet nem láthatott meg (és amely egyben az az igazság is, amelyet mégis meglátott), az volt, hogy a Biblia ama száznégyszer előfordulása közül, ahol a héber „tamid” szó szerepel, egyedül Dániel könyvében használatos főnévként. A „tamid” héber szó, jelentése: „szüntelen”, és Dániel könyvében „a mindennapi”-ként van fordítva.

Csak Dániel könyvében szerepel e szó főnévként, míg a másik kilencvenkilenc esetben határozószóként fordul elő. Ezért amikor a King James Biblia fordítói azzal szembesültek, hogy Dániel ötször főnévként használja ezt a szót, miközben a Biblia összes többi írója kilencvenkilenc alkalommal határozószóként használta, a bizonyítékok súlya arra kényszerítette őket, hogy kijavítsák Dániel szóhasználatát mint főnevet. Hogy Dánielt kijavítsák, hozzátették a „sacrifice” szót az Igéhez, és ezzel a főnevet határozószóvá alakították. Azután pedig, hogy kijavítsa a fordítókat, Ellen White ihletett módon feljegyezte, hogy ő „saw in relation to the ‘Daily,’ that the word ‘sacrifice’ was supplied by man’s wisdom, and does not belong to the text; and that the Lord gave the correct view of it to those who gave the judgment hour cry.”

Miller saját tanúságtétele szerint „a mindennapit” igyekezett megérteni, amit végül a 2 Thesszalonikában meg is tett. De ugyancsak saját tanúságtétele szerint, amikor egy szó

megértésére törekedett, minden egyes helyet megvizsgált, ahol az a szó előfordult, és ez a szó a Bibliában még kilencvenkilenc másik alkalommal fordul elő. „A mindennapiról” szóló tanúságtétele azonban az, hogy sehol másutt nem találta meg, csak Dániel könyvében, amikor ezt mondta: „Tovább olvastam, és nem találtam más esetet, amelyben az [a mindennapi] előfordult volna, csak Dánielnél.” Millert nem csupán tanulmányozási módszere vezette el a drágakövekhez, hanem az az isteni kijelentés is, amelyet az angyalok szolgálata által kapott.

Ez az oka annak, hogy „a mindennapi”-ról alkotott értelmezése helyes volt, de korlátozott. Nem tudta felismerni, hogy abból az öt alkalomból, amikor Dániel könyvében „a mindennapi” említésre kerül, a három alkalom közül, amikor „a mindennapi” „elvétetik”, az egyik más jelentést hordozott, mint a másik kettő. Egy alkalommal „a mindennapi” a héber „rum” szóval szerepel, a másik két alkalommal pedig a héber „sur” szóval. Mindkét szó fordítható úgy, hogy „elvenni”, de a „rum” a Dániel nyolcadik fejezetének tizenegyedik versében azt jelenti, hogy „felemelni és felmagasztalni”, míg a tizenegyedik fejezet harmincegyedik versében és a tizenkettedik fejezet tizenegyedik versében a „sur” szó jelentése: „eltávolítani”.

A teológusok, akik a babiloni étrendet eszik és isszák, azzal érvelnek, hogy akár eltávolítanak valamit, akár felemelnek valamit, mindkettő az eltávolítás egy bizonyos fajtáját jelképezi, ezért mindkét szót úgy kell érteni, mint amely ugyanazzal a jelentéssel bír. Azzal érvelnek, hogy a három helyen szereplő „a mindennapi”, amikor „elvétetik”, mindig azt jelenti, hogy eltávolíttatik, és eközben azt állítják, hogy Dániel gondatlan volt szóhasználatában. Ezt nem mondják ki nyíltan, de következtetésük szerint azt tanítják, hogy Dánielnek mindhárom előfordulásban a „sur” szót kellett volna használnia, mert a teológusok szerint állítólag minden alkalommal ugyanazt értette alatta, amikor „a mindennapi” „elvétetett”.

Ugyanezt teszik a „miqdash” és a „qodesh” szavakkal is, amelyeket az összesen „szentély”-nek fordítanak a nyolcadik fejezet tizenegyedik–tizennegyedik verseiben. A „szentély” mind a négy versben előforduló minden egyes említéséről azt állítják, hogy valamennyi Isten szentélyét jelenti. Ebből következően ismét az adódna, hogy Dánielnek mindhárom hivatkozásban egyszerűen a „qodesh” szót kellett volna használnia, és a tizenegyedik versben nem a „miqdash”-t. Miller nem ismerte volna fel e szavak közötti különbséget, a modern teológusok azonban igen, és amikor felismerik, ragaszkodnak ahhoz, hogy semmiféle különbséget ne vegyenek figyelembe. Miller azonban, aki nem ismerte fel a szavak közötti különbségeket, a modern teológusokéval ellentétes következtetésre jutott.

A valóság az, hogy Dániel rendkívül gondos író volt, aki ismerte a héber nyelvet, és tízszerre bölcsőbbnek ítéltetett Babilon összes többi bölcsénél, akik a maguk társadalmában önmagukban is igen értelmes emberek voltak. Ha valaki ismerte a héber nyelv helyes használatát, és azt, miként kell azt helyesen visszaadni abban az adott történeti összefüggésben, az Dániel volt. Ha Dániel különböző szavakat használt, az azért volt, mert azoknak különböző jelentéseket kellett közvetíteniük, amelyeket ő szándékosan igyekezett kifejezésre juttatni. Amikor elismerjük, hogy Dániel különbséget tett azok között a szavak között, amelyeket „szentély”-nek vagy „elvétetni”-nek fordítanak, ezek alátámasztják Millernek „a mindennapi”-ról alkotott értelmezését, amelyet Miller éppen abban az igeszakaszban ismert fel, ahol Pál azonosítja, hogy azok, akik

gyűlölik az igazságot, arra rendeltettek, hogy erős tévelygést kapjanak.

Akik gyűlölik az igazságot, és hisznek a hazugságnak, amely erős tévelygést szül, egyúttal Efraim részegeseiként is vannak ábrázolva, akik két osztályban jelennek meg. Az egyik osztály a tanult vezetőség, a másik pedig a tanulatlan laikusok osztálya, akik csak azt hajlandók hallani, amit a tanultak tanítanak nekik. Ők azok, akik hazugságok alá rejtőznek, és akik szövetséget kötnek a halállal. Ők azok, akiknek lelke felfuvalkodott a Habakuk kettőben, és ők a Máté huszonöt balga szüzei. Ők azok, akik elvetik Miller álmának alapvető igazságait, amelyek a vég idején tízszer fényesebben ragyognak fel (a modern Izráel számára a tizedik és egyben végső próbatételt jelképezve), amiként azt az ókori Izráel számára a tizedik és végső próbatétel előképezte.

Ezt a tanulmányt a következő cikkben folytatjuk.

És monda az ÚR Mózesnek: Meddig ingerel még engem ez a nép? És meddig nem hisznek még bennem mindama jelek ellenére, amelyeket közöttük cselekedtem? Megverem őket döghalállal, és elvetem őket; téged pedig náluknál nagyobb és erősebb néppé teszek. Mózes pedig monda az ÚRnak: Akkor meghallják ezt az egyiptomiak, hiszen hatalmaddal e népet közülük hoztad fel, és elbeszélik e föld lakosainak; mert hallották, hogy te, URam, e nép között vagy, hogy te, URam, színről színre láttatsz e népnek, hogy felhőd megáll felettük, és hogy előttük jársz nappal felhőoszlopban, éjjel pedig tűoszlopban. Ha most mind e népet úgy öltöd meg, mint egy embert, akkor azok a nemzetek, amelyek hallották híredet, így szólnak majd: Mivel az ÚR nem volt képes bevinni e népet arra a földre, amelyet megesküdt nekik, azért ölte meg őket a pusztában. Most azért kérlek, mutakozzék meg nagy erővel az én Uram hatalma, amint szóltál, mondván: Az ÚR hosszútűrő és nagy irgalmasságú, megbocsátja a hamisságot és a vétket, de a bűnöst semmiképpen sem hagyja büntetés nélkül, megbüntetvén az atyák hamisságát a fiakban harmad- és negyedíziglen. Bocsásd meg, kérlek, e nép hamisságát a te irgalmasságod nagysága szerint, miképpen megbocsátottál e népnek Egyiptomtól fogva mind ez ideig. És monda az ÚR: Megbocsátottam a te beszéded szerint. De életemre mondom, hogy az egész föld betelik az ÚR dicsőségével. Mert mindazok a férfiak, akik látták dicsőségemet és csodáimat, amelyeket Egyiptomban és a pusztában cselekedtem, és immár tízszer kísértettek engem, és nem hallgattak szavamra: bizony nem látják meg azt a földet, amely felől megesküdtem atyáiknak; senki sem látja meg azt azok közül, akik ingereltek engem. De szolgálmat, Kálebet, mivel más lélek volt benne, és teljesen követett engem, beviszem arra a földre, amelyre bement; és az ő magva fogja azt birtokba venni.

4Mózes 14:11–24.